

Tieslietu ministrija

Roma III īpašie jautājumi

Roma III regulas regulējums un praktiskā piemērošana
Rīga, 29.-30.novembris

Laila Medina, mag.iur

Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece

Projekts Nr. JUST/2010/JCIV/AG/0011-30-CE-0421092/00-75 „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojamais likums”

Vispārējs ieskats par laulības šķiršanu un laulāto tiesisko atšķiršanu

- Dalībvalstu “sarkanās līnijas”:
 - Kādas personas var sastāvēt laulībā (pretēja dzimuma/ viena dzimuma) (regulas 13.pants);
 - Vai pastāv cita veida personu kopdzīves fiksēšana (partnerattiecības, neregistrēta kopdzīve) un cik lielā mērā šo attiecību regulējums ir pielīdzināms laulības regulējumam;
 - Pie kādiem nosacījumiem var tikt šķirta personu laulība (īpaši izņēmumi - regulas 10.pants).

Situācija dalībvalstīs un Latvijā

- Pamati laulības šķiršanai dažādās dalībvalstīs
- Laulības jēdziens Latvijā:
 - Satversmes 110.pants
 - CL 32. - 38.panti
- Laulības šķiršanas pamati:
 - CL 69. – 77.panti
- Kopīgais un atšķirīgais Latvijas un citu dalībvalstu regulējumā

Laulāto tiesiskā atšķiršana

- Laulāto tiesiskās atšķiršanas jēdziens
- Laulāto samierināšanas institūts Latvijā
 - CL 75. – 77. panti
 - CPL 238., 240. un 244.⁵ panti
- Lietas par laulāto tiesisko atšķiršanu izskatīšana Latvijas tiesās: argumenti par un pret
- Tiesas kompetence

Roma III regulas 9.pants

- Regulas 9.panta regulējums
- Preambulas apsvērumi
- Regulas 9.panta piemērošanas iespējas:
 - atšķiršanas pārveide par šķiršanu, skatot lietu vienā tiesā;
 - atšķiršanas pārveide par laulības šķiršanu, ja atšķiršana izlemta citas valsts tiesā.
- Regulas 9.panta īpašā atruna

Roma III regulas 10.pants

- Regulas 10.panta tvērumš
- Preambulas apsvērumi
- Tiesas valsts likuma piemērošanas nosacījumi

Roma III regulas 12.pants

- Jēdziena sabiedriskā kārtība atveidošana Latvijā:
 - *Public policy* jēdziens;
 - Sabiedriskās kārtības jēdziena piemērošana nacionālajās tiesībās;
 - Sabiedriskā iekārta – CL 24.pants, CPL 637.pants;
 - Publiskā kārtība.
- Sabiedriskās kārtības jēdziens kā ģenerālklausula
- Sabiedriskās kārtības izņēmuma jēdziens

Sabiedriskās kārtības izņēmuma piemērošana

- Kolīziju normu piemērošanas stadijā tiek vērtēta ārvalsts materiālo tiesību normas piemērošanas rezultāta atbilstība tiesas valsts sabiedriskajai kārtībai, jo īpaši personu pamattiesībām
- Sabiedriskās kārtības aktualitātes teorija un īpašā nozīme ģimenes tiesību jomā

Roma III 12.panta piemērošana

- Regulas 12.panta tvērumi un preambulas apsvērumi
- Piemērošanas analīze:
 - Vai piemērojamā norma satur tādus nosacījumus, kas aizskar sabiedrisko kārtību tiesas valstī? Lai to noteiktu ir jāizzina sabiedriskās kārtības saturs piemērojamo tiesību jomā;
 - Vai tā ir acīmredzami nesaderīga (*manifestly incompatible* – angļu val.) ar sabiedrisko kārtību tiesas valstī? Vērtējot nesaderību, jāņem vērā regulas preambulā īpaši uzsvērtais ierobežojums attiecībā uz diskriminācijas aizlieguma principa ievērošanu.

Vai ārvalsts likums aizskar Latvijas sabiedrisko kārtību

- Satversmes 110.pants
- Analizējamie jautājumi:
 - Pie kādiem nosacījumiem laulību šķir;
 - Kas ir tiesīgs noslēgt laulību – valsts un/vai baznīca un, ja baznīca, tad kādas konfesijas.
- CL pamatnosacījumi laulības šķiršanai
 - Laulība ir izirusi;
 - Īpašie nosacījumi

Vai ārvalsts likums aizskar Latvijas sabiedrisko kārtību II

- Bērnu un laulāto pamattiesību aizsardzība:
 - Bērna interešu aizsardzība – vai Roma III to ietekmē?
 - Laulāto mantiskās intereses – vai Roma III to ietekmē?
 - Laika ierobežojumi laulības šķiršanai
 - Viena laulātā vaina laulības iziršanā
- Personas, kas ir tiesīgas laulāt – vai tam ir nozīme?

Vai ārvalsts likums aizskar Latvijas sabiedrisko kārtību III

- Vai piemērojamā ārvalsts likuma norma ir acīmredzami nesaderīga ar Latvijas sabiedrisko kārtību?
 - ārvalsts sprieduma neatzīšana ir pieļaujama tikai tad, ja atzīšana un izpilde nonāktu klajā pretrunā tās valsts sabiedriskai kārtībai, kur prasīta sprieduma izpilde, un pārkāptā norma ir būtiska izpildes valsts tiesiskajā kārtībā.
 - Sabiedrības intereses v. indivīda tiesības uz nediskriminējošu attieksmi

Roma III regulas 13.pants

- Regulas 13.panta tvērumi un preambulas apsvērumi
- Kāda personu kopdzīve ir uzskatāma par laulību?
- Personu attiecību daudzveidība:
 - Laulība:
 - Pretēja dzimuma personu laulība
 - Viendzimuma personu laulība
 - Reģistrētās partnerattiecības:
 - Pretēja dzimuma personu partnerattiecības
 - Viena dzimuma personu partnerattiecības,
 - Neregistrēta faktiskā kopdzīve.
- Regulējums Latvijā

Roma III regulas 13.pants II

- CL ietvertie papildus nosacījumi:
 - radinieki taisnā līnijā, brāļi ar māsām un pusbrāļi ar pusmāsām;
 - adoptētāji un adoptētie.
 - jauna laulība personai, kas jau atrodas laulībā.
- Pilngadības nosacījumi

Līdz ar laulības šķiršanu izskatāmie jautājumi

- CPL 238.pants
 - Aizgādņības noteikšana
 - Saskarsmes tiesību izmantošana
 - Uzturlīdzekļi bērnam
 - Līdzekļi laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai
 - Ģimenes mājokļa jautājumu izšķiršana
 - Laulāto mantas dalīšana